

STVDIA
PHILO-
SOPHIAE
CHRIST-
IANAЕ

ROK XXII

1986

NR 2

półrocznik

AKADEMIA ^{Warszawa} TEOLOGII KATOLICKIEJ

Jacek Juliusz Jadacki: *Spór o granice poznania. Prolegomena do epistemologii*, Warszawa 1985, ss. 220.

Zainteresowania J.J. Jadackiego (Instytut Filozofii UW) zdają się oscylować wokół teoriopoznawczych zagadnień z zakresu twórczości, muzyki, sztuki, języka (por. np: *Nauka i smak*, Studia Filozoficzne 2/1971; *Twórczość i społeczeństwo*, Studia Filozoficzne 4/1971; *Sciste myślenie i wyobraźnia twórcza*, Miesięcznik Literacki 10/1973; *Leona Chwistka poglądy na sztukę*, Studia Estetyczne 10/1973; *O poglądach Leona Chwistka na język*, Studia Semiotyczne 5/1974 oraz Studia Semiotyczne 13/1983; *O poglądach Romana Ingardena na dzieło muzyczne*, ZN PWSM w Gdańsku 14/1976; *Wiedza i istnienie. O poglądach Romana Ingardena*, Studia Filozoficzne 6/1980; *Świat wartości*, Etyka 21/1985).

Przedmiotem teorii poznania (epistemologii) są zarówno czynności poznawcze, jak i ich poznawcze rezultaty. Teoria poznania jako nauka filozoficzna „bada poznanie ludzkie jako informatora (w aspekcie prawdziwości) celem dotarcia do ostatecznych racji kwalifikacji wartości tego poznania i uzyskania podstaw (kryteriów) oceny faktycznych jego rezultatów w sposób w pełni krytyczny i niedogmatyczny” (A. B. Stępień, *Elementy filozofii*, Lublin 1982, 63). Prezentowana praca stanowi próbę wprowadzenia pewnego „ładu w gąszczu zagadnień kryjących się pod szyldem sporu o granice poznania — choć nie bez konkluzywnych dygresji” (s. 8). Autor szuka w swej pracy odpowiedzi na pytanie o granice poznania. Rozważania na podjęty temat można podejmować w trzech aspektach: 1. jako pytanie o sposoby poznania (s. 40—57); 2. pytanie o to, co może być podmiotem poznania (s. 58—59); 3. jako pytanie o zasięg poznania (s. 60—74). Z tak postawionymi pytaniami wiążą się zagadnienia: prawomocności poznawczej (s. 75—86), poznania i istnienia (pytanie o zasięg istnienia trudno oddzielić od pytania o zasięg poznania) (s. 87—104), przedmiotowości i prawdy (s. 105—114). Kolejność podejmowanych problemów narzuca autorowi potrzebę sformułowania zestawienia wyników, do jakich dochodzi na drodze wcześniej przedstawianych zagadnień (s. 115—127). Ta część *Sporu o granice poznania* wydaje się stanowić szczególnie interesujący materiał dla wnikliwego Czytelnika.

Czytelnik otrzymuje w pracy J.J. Jadackiego bogaty zestaw literatury do podejmowanych zagadnień, który obejmuje: dzieła ogólne — 40 pozycji, wypisy — 16 pozycji, wybory — 11 pozycji, publikacje z zakresu epistemologii polskiej — 142 pozycje i obcej — 164 pozycje (s. 11—32), a także indeks rzeczowy (s. 172—211) i indeks nazwisk (s. 212—220).

Prezentowana pozycja charakteryzuje się prostotą myśli, przejrzystością i całościowością ujęcia zagadnienia. Wydaje się, iż udało się autorowi osiągnąć zamierzony cel: próbę wprowadzenia ładności do zagadnienia źródeł poznania. Cel został osiągnięty dzięki m.in. interesującemu przedstawieniu istotnych kwestii w formie schematów graficznych (por. s. 38, 41, 107), a także dzięki dokonaniu zestawienia najważniejszych wyników rozważań podjętych przez autora. *Spór o granice poznania* nie pretenduje do ostatecznego rozwiązania postawionego problemu; ujawnia szereg kwestii otwartych, co wydaje się mieć duże znaczenie inspirujące dla Czytelnika.

Omawiana praca powinna zainteresować szczególnie studentów pierwszych lat filozofii z racji zaprezentowanego usystematyzowanego materiału epistemologicznego, a także studentów wyższych lat — z racji bogato zasygnalizowanych problemów do rozwiązania. Walory dydaktyczne pracy podnosi dokonane zestawienie zagadnień, których głębsze poznanie i próby rozwiązania winna ułatwić bogata literatura.